NIEUWSBRIEF

Nummer 95

Juni 2019

Geopend:
dinsdag tot
en met vrijdag
en de eerste
zaterdag van
de maand van
12:00-16:00

Max Euwe Centrum

Max Euweplein 30a · 1017 MB Amsterdam
euwemec@xs4all.nl 020-625 7017 www.maxeuwe.nl

Bestuur en medewerkers

BESTUUR

J. van Run voorzitter
A. Willemsma, secretaris
A. Riemens, penningmeester
D. Brouwer, algemeen lid
F. Lommers, algemeen lid
J. Medina, algemeen lid
R. van het Kaar, algemeen lid
P. Wakkie, algemeen lid

Algemeen adviseur: H. Ree
Adviseur topschaak: J. Timman
Adviseur public relations: H. Böhm
Adviseur wetenschap: H. van den Herik

MEDEWERKERS

Bibliothecaris: E. Straat
Conservator: J. Vijfschaft
Donateuradministrateur: R. Nep
Financieel administrateur: A. Bezemer
Foto's: Archief MEC, B. Beekhuizen
Manager: E. Sibbing
Redactie Nieuwsbrief: M. bij de Weg, D. Goes, F. Jacobs, E. Sibbing, B. Stam, E. Straat en P.W. van Voorthuijsen
Opmaak Nieuwsbrief: W. Dormits
Vrijwilligers: D. Brink, R. Hillebrandt, G. Vermeij en C. ten Woude
Webmaster: B. van den Berg

Alles op schaakgebied!

Scherpe prijzen, snelle verzending, schaaktechnisch advies.

Contact: WGM Erika Sziva

e-mail: info@debestezet.nl | webshop: www.debestezet.nl

Inhoud

Bestuur en medewerkers 2

Max Euwe domineerde NK van 1921 tot 1954 4

Buitenbeentjes in het NK 8

Voorzitter MEC gezocht 13

Lodewijk Prins: tot op het bot principieel 14

Ode aan Zhaoqin Peng 20

De reis van Euwe naar de Sovjet-Unie 22

Anish Giri schaker van het jaar 2018! 26

Boekrecensies 27

Financieel jaarverslag 2018 30

MEC-nieuws 32

Van de redactie

We zijn verheugd dat P.W. ('PeeWee') van Voorthuijsen tot de redactie van onze Nieuwsbrief is toegetreden. PeeWee is geen onbekende in de schaakwereld. Bij Zukertort Amstelveen speelde hij in de landelijke Hoofdklasse om daarna over te stappen naar het Amsterdamse Fischer Z. De Delftenaar was ook jarenlang actief als trainer van de Nederlandse topjeugd en verzorgde de combinatierubriek in *Schakend Nederland*.

Zijn eerste artikel gaat over buitenlanders die aan het NK hebben meegedaan. Omdat het Nederlands kampioenschap dit jaar voor de 75e keer wordt gehouden, is het NK het centrale thema van deze nieuwsbrief.

Veel leesplezier!

Eenzame hoogte

Max Euwe domineerde NK van 1921 tot 1954

Bart Stam

In juli vindt het 75e Nederlands kampioenschap schaken plaats in De Tolhuistuin in Amsterdam-Noord. Max Euwe is de onbetwiste recordhouder met twaalf titels en zal dat voorlopig ook nog wel blijven. Van 1921 tot 1954 stak hij letterlijk, maar vooral figuurlijk ver boven iedereen uit.

Geboren in 1901 was Max Euwe natuurlijk te jong om mee te doen aan het eerste officiële Nederlands kampioenschap van 1909 in Leiden, maar tijdens de derde editie, van 26 tot 31 december 1919 in Den Haag, is de achttienjarige wiskundestudent wel van de partij. Euwe scoort 4,5 uit 7 en deelt samen met Reurt Meijer de tweede plaats, een half punt achter winnaar Max Marchand. Een snelle nederlaag tegen Gerard Oskam zorgt er mede voor dat Euwe nog even moet wachten op zijn eerste titel.

Eerste titel

Ruim anderhalf jaar later, van 30 juli tot 9 augustus 1921 in Nijmegen, heeft de latere wereldkampioen inmiddels zoveel vorderingen gemaakt dat hij met 5½ uit 7 zijn eerste titel in de wacht sleept. Jacques Davidson eindigt als tweede met vijf punten, Euwe verliest alleen van Willem Schelfhout.

In de loop van zijn carrière zal Euwe hier nog elf kampioenschappen aan toevoegen. Dat gebeurt zevenmaal in een gesloten toernooi (1924, 1926, 1929, 1933, 1938, 1950 en 1952) en viermaal in een tweekamp, tegen Salo Landau (1939), Arnold van den Hoek (1942), Theo van Scheltinga (1948) en Jan Hein Donner (1956). Opvallend: in deze vier matches verliest hij geen enkele partij!

Euwe in 1926

Ook in de gesloten toernooien wint Euwe doorgaans met grote voorsprong. Wat te denken van het NK in juli 1926 (Utrecht), waar Euwe in een veld van twaalf deelnemers slechts twee remises afstaat. Hierdoor heeft hij maar liefst 2½ punt voorsprong op Rudolf

Loman. In 1929 (Amsterdam) is het krachtsverschil mogelijk nog groter als de regerend kampioen met 8½ uit 9 flink uithaalt, anderhalf punt voor Salo Landau en Henri Weenink. De enige uitzondering is het NK van 1952 in Enschede. Een nederlaag tegen debutant Hans Bouwmeester zorgt ervoor dat Euwe met 7½ uit 11 zijn belager Theo van Scheltinga (7/11) maar net achter zich laat. Hoe dan ook, met twaalf titels is Euwe de onbetwiste recordhouder, op eerbiedwaardige afstand gevolgd door Jan Timman (negen) en Loek van Wely (acht).

Donner neemt fakkel over

Pas in 1954 moet de oud-wereldkampioen zijn titel afstaan aan Jan Hein Donner. Dit gebeurt in een toernooi met twaalf deelnemers op het hoofdbureau van politie in Amsterdam. Donner speelt een geweldig toernooi, blijft ongeslagen en wordt voor het eerst Nederlands kampioen met 8 uit 11. De Hagenaar eindigt met een vol punt voorsprong op Nico Cortlever en Euwe.

De onderlinge partij tussen de regerend kampioen en zijn opvolger eindigt al na twaalf zetten in remise. Saillant detail: Donner zal nooit een officiële partij winnen van de grand maître. “Ach, gij goede en grote, ook al zou ik willen, ik zou niet eens meer kunnen winnen tegen u,” zo schrijft Donner begin 1982 in zijn in memoriam over Euwe. Hij refereert aan een demonstratiepartij die beiden in augustus 1981 spelen in Jordanië, vlak voor Euwe’s dood. Voor deze partij had de voormalig FIDE-president zijn reisgenoot op het hart gedrukt dat hij er weinig voor voelde om onder het oog van de Jordaanse koning te verliezen. Dat gebeurde ook niet, de partij werd remise.
Dat de nationale hegemonie van Euwe zo lang duurde, heeft diverse redenen. Doorslaggevend was natuurlijk zijn enorme speelsterkte, versterkt door een systematisch, bijna wetenschappelijk onderzoek naar alle onderdelen van het schaakspel.

Wat ook heeft meegespeeld is dat het Nederlandse kampioenschap tot 1969 niet jaarlijks werd gespeeld. Doorgaans zat er twee tot vier jaar tussen twee edities, vandaar dat we in 2019 pas toe zijn aan de 75e editie.

Voorts waren er lange tijd, Jacques Davidson uitgezonderd, geen beroepsschakers in ons land. De meeste topspelers hadden een drukke baan. Hierdoor was het voor hen niet altijd eenvoudig om zich vrij te maken voor het nationaal kampioenschap, zelfs niet in de zomerperiode. Een kampioenschap waarvan de winnaar sinds 1921 eigenlijk al bij voorbaat vaststond. Euwe had natuurlijk ook het voordeel dat hij als leraar wiskunde door de lange schoolvakanties meer tijd had voor schaaktoernooien.

Eerste titel

In 1921 wint Euwe dus zijn eerste nationale titel. Opvallend is dat *Het Tijdschrift voor den Nederlandschen Schaakbond* nogal zuinigjes is met complimenten. Zeker destijds was het toch bijzonder dat een twintigjarige het kampioenschap veroverde. Het toernooiverslag begint positief: “Zooals vóór den aanvang van den wedstrijd verwacht werd, behaalde Euwe den eersten prijs en daarbij den titel van kampioen (…). Onze veelbelovende jeugdige kampioen heeft alweer nieuwe lauweren gevoegd bij de vele, die hij het laatste jaar heeft geoogst.” Vervolgens constateert het bondsblad echter dat diverse topspelers ontbraken, onder wie titelhouder Marchand, Abraham Speijer en

Weenink. Verder meent de hoofdredacteur dat "wij niet mogen nalaten erop te wijzen dat Fortuna, die in kleine wedstrijden steeds een belangrijke rol speelt, ditmaal Euwe vriendelijk heeft toegelachen." De hoofdredacteur refereert aan het remiseaanbod van Rudolf Loman in een betere, mogelijk gewonnen stelling, terwijl Adolf Olland - na een kansrijk pionoffer - een gewonnen stelling alsnog verliest. Tegen Davidson, die als tweede eindigt, wint Euwe volgens de schrijver vanuit een gelijke stelling.

Hoe dan ook, Euwe behaalt in Nijmegen zijn eerste titel en bouwt daarna een onaantastbare positie op in de Nederlandse schaakwereld. Dat geldt zeker na het behalen van de wereldtitel in december 1935. Is de grand maître verhinderd voor het gesloten (kandidaten)toernooi, dan heeft hij automatisch het recht de winnaar uit te dagen in een tweekamp om de nationale titel. Zo verslaat hij Landau in 1939 overtuigend met 7½-2½.

Ook de jonge Arnold van den Hoek, die in augustus 1942 de achtkamp heeft gewonnen in Leeuwarden, verliest twee maanden later in Den Haag de match tegen de oud-wereldkampioen met 8-2. Verder dan vier remises komt Van den Hoek niet. Voor deze talentvolle speler ligt er helaas geen lange schaakcarrière in het verschiet: op 14 januari 1945 komt hij als dwangarbeider in een Duitse fabriek om het leven bij een geallieerd bombardement.

Oppermachtig na WO II

Ook na de Tweede Wereldoorlog is Euwe aanvankelijk oppermachtig in de NK's. Als Theo van Scheltinga in oktober 1947 een zeskamp wint van onder anderen Nico Cortlever, Haije Kramer en Carel van den Berg, mag hij Euwe uitdagen, maar in april 1948 gaat ook Van Scheltinga met 5½-2½ kansloos ten onder. Euwe wint de tweede, zesde en zevende partij, vijf partijen eindigen in een puntendeling.

Tot vreugde van velen doet Euwe in 1950 (Amsterdam) en 1952 (Enschede) weer 'gewoon' mee aan de titelstrijd. In 1950 is hij oppermachtig met 9½ uit 11. De wiskundeleraar hoeft slecht drie remises af te staan tegen Van den Berg, Cortlever en Frans Henneberke. Euwe eindigt met twee punten voorsprong op Van Scheltinga. In 1952, als het NK neerstrijkt in het Parkhotel in Enschede, wint de oud-wereldkampioen maar nipt van Van Scheltinga, zoals eerder beschreven.

Donner speelt ijzersterk

Ook voor de onvermoeibare Max Euwe beginnen echter de jaren te tellen. Daarnaast is er een nieuwe generatie in aantocht onder aanvoering van de talentvolle, grillige Jan Hein Donner. In 1954 is het hoofdbureau van politie in Amsterdam het strijdtoneel voor het NK. Donner speelt een ijzersterk toernooi met vijf overwinningen en zes remises, een vol punt meer dan Cortlever en Euwe. De nieuwe kampioen profiteert maximaal van het verlies van de titelhouder tegen Cortlever in de zesde ronde, een tegenstander waarmee de grand maître doorgaans de nodige moeite heeft.

Het Tijdschrift van mei 1954 schrijft over dit gedenkwaardige toernooi: "Eerder dan wij hadden verwacht heeft dr. Euwe, die wij nog steeds als onze sterkste speler beschouwen, afstand moeten doen van zijn troon.

Donner tegen Euwe tweekamp 1955 (1e partij)

Overigens is een 33-jarig kampioenschap een unicum in de schaakwereld, ja zelfs in de gehele sportwereld. Vele jaren heeft dr. Euwe op eenzame hoogte gestaan." Met vooruitziende blik voorspelt het bondsblad: "Dr. Euwe heeft het recht de nieuwe kampioen uit te dagen tot een titelgevecht. Indien hij dit mocht doen – wat Euwe naar verluidt niet van plan is – dan geloven wij dat hij zich in die tweekamp nog de sterkste zal tonen."

Profetische woorden, zo blijkt rond de jaarwisseling van 1955 en 1956. Euwe heeft zich laten overhalen tot een revanchematch en verslaat Donner overtuigend met 7-3: vier overwinningen en zes remises. Plaats van handeling is dagblad Het Binnenhof in hartje Den Haag. Aardig detail: de tweekamp is het openingsitem van het eerste NTS Journaal van 5 januari 1956. Het is tevens het laatste optreden van de grand maître in het Nederlands kampioenschap.

Timman en Van Wely

Als we terugkijken op alle toernooien en tweekampen die Euwe heeft gespeeld om het Nederlands kampioenschap, dan heeft hij waarschijnlijk in 1929 zijn beste prestatie geleverd. Dat jaar wint de latere wereldkampioen met 8½ uit 9. Bovendien zijn in dat toernooi alle topspelers aanwezig: Olland, Loman, Davidson, Landau en Graaf van den Bosch. Ook decennia later zijn Jan Timman en Loek van Wely er nooit in geslaagd zo lang hun stempel te drukken op het Nederlands kampioenschap. Wel heeft Van Wely zes opeenvolgende edities weten te winnen (2000-2005), net als zijn illustere voorganger.

'Laat ons eens den eersten prijs van voor den neus dier Hollanders gaan wegsnoepen!'

Buitenbeentjes in het NK

P.W. van Voorthuijsen

In 1880 was er nog geen Nederlands Kampioenschap (NK), maar waren er wel Bondswedstrijden. Dat jaar, in Gouda, begonnen deze onder een slecht gesternte. Slechts vijf spelers hadden zich opgegeven voor de eerste (en hoogste) klasse – en één misschien: Veraart. Deze was echter nog niet aanwezig op het begintijdstip, evenals overigens de andere afgevaardigden uit Amsterdam. Na eerst vergaderd te hebben over het speelschema (twee partijen achter elkaar tegen dezelfde tegenstander op één dag, en niet 's avonds) begon de wedstrijd, wat vroeger dan gebruikelijk. Een van de vijf spelers (Benima) moest daarbij natuurlijk toekijken.

Opeens verschenen vijf Amsterdammers, waaronder Veraart. Zij hadden zich allen in tijd en trein vergist en wilden meespelen… Voor een goed besef: toentertijd reed slechts om de twee uur een trein vanaf het Amsterdamse Rhijnspoor Station via Utrecht naar Gouda, en de reis duurde bijna twee uur – nu is dat 42 minuten en elke 10 minuten een trein. Met al deze spelers erbij was natuurlijk een normaal toernooi mogelijk geweest, maar voor de meesten van hen was het te laat, vond het bestuur.

Eén speler kon wel meedoen om zodoende de dubbelrondige zeskamp vol te maken, en dus werd Veraart gevraagd. Veraart gaf echter aan helemaal niet mee te willen spelen! Na overleg werd een van de andere spelers (Mohr) toegelaten tot de wedstrijd. Toen deze echter hoorde dat er niet 's avonds zou worden gespeeld trok ook hij zich terug…

Een beroemd schaakspeler

Met de Amsterdammers was ook de Engelse meester Bird meegekomen. Men (tja, wie?) drong erop aan hem tot de wedstrijd toe te laten "door het introduceren van een beroemd Schaakspeler, die fraaie partijen zou leveren voor het boekje, van wien het eene buitengewone eer zou wezen eene of meer partijen te winnen, en wiens spel, juist omdat hij een vreemdeling was, de Nederlanders anders geen gelegenheid te zien en bewonderen: ook kon Amsterdam, waar de heer Bird als Bondslid was aangenomen, de weigering kwalijk nemen en daardoor verlies van leden ontstaan."

Argumenten die vaker herhaald zullen worden! Maar het bestuur raakte in paniek. Men vreesde dat het toelaten van een buitenlandse speler (en een veel sterkere bovendien) niet goed zou vallen bij de spelers. Weigering zou echter mogelijk het bondsbestaan zelf in gevaar kunnen brengen, tenslotte was Bird bondslid. Een buitengewone vergadering werd ter plekke uitgeroepen, en de vier spelers werd gevraagd hun partij te onderbreken… Na uitgebreide discussie werd Bird met algemene stemmen toegelaten – en hij won

het toernooi afgetekend, slechts een remise gaf hij af.

De verslaggever in het *Jaarboek van den Nederlandschen Schaakbond* heeft een duidelijke mening: "Maar de Nederlandsche wedstrijd is voor het bewonderen van die (buitenlandse) Meesters niet gemaakt en ook niet geschikt (…) en de eenvoudige waarheid in zulk een deelneming is dat een vreemde Meester tot zich zelven zegt: Laat ons eens den eersten prijs van voor den neus dier Hollanders gaan wegsnoepen!" Tot slot meldt hij dat er een voorstel is ingediend aan het betreffende artikel toe te voegen: "aan welk toernooi slechts kunnen deelnemen Leden die Nederlanders, of (lang?) in Nederland gevestigd zijn".

Zo! Meespelen van buitenlanders is dus van alle tijden.

Buitenlanders in het NK

Buitenlanders (of beter: in het buitenland geboren spelers) in het Nederlands Kampioenschap: wie waren het, hoe weerden ze zich, en wat waren hun rechten? Dat wordt de rode draad die we volgen als we van 1909 naar het heden gaan.

Het eerste officiële Nederlandse Kampioenschap vond plaats in 1909. Veel gekrakeel vooraf, maar het bestuur wil dat "De wedstrijd zal steeds een uitnoodigingswedstrijd moeten blijven, aangezien de mogelijkheid uitgesloten moet zijn, dat iemand uit een gril of bij wijze van proefneming zich als deelnemer opgeeft." Eens in de drie jaar verspeeld, en in de tussentijd kan de kampioen uitgedaagd worden: het bestuur moet de uitdager wel goedkeuren. Daarmee is de kwestie van het toelaten van buitenlanders een bestuurszaak geworden…

Het bestuur koos in 1909 voor de volgende spelers: Esser, A. van Foreest, Te Kolsté, Leussen ("Veteranus"), Olland en Speyer. Het zat het bestuur niet mee. Van Foreest meldde dat hij deze ene keer - in verband met gezondheidsredenen - de uitnodiging niet kon honoreren. Te Kolsté kon zich met de regeling niet verenigen en trok zich terug…

In zijn plaats wordt Loman uitgenodigd. Deze musicus van beroep woonde echter al geruime tijd in London. Geen probleem zou men zeggen, maar we lezen in dat bij een eventuele match Nederland-Engeland de Engelsen hem niet aan de Nederlandse kant willen hebben…

In het reglement uit 1909 van de Bondswedstrijden – wat later het Open Kampioenschap ging heten – wordt in artikel 41 gesteld: "Elk lid van den Bond en elk lid van een Schaakclub, die lid van den Bond is, kan aan den wedstrijd deelnemen. Niet-Nederlanders, leden van den Bond, kunnen slechts dan aan den wedstrijd deelnemen, zoo zij langer dan één jaar lid van den Bond geweest zijn." Kijk, dat zien we graag: een duidelijke regel!

Salo Landau

Die regel kon voor het eerst worden toegepast in 1929. Dat was de eerste keer dat we een in het buitenland geboren speler zien in het kampioenschap. Salo Landau was echter al in 1922 naar Nederland gekomen en geheel opgenomen in het Nederlandse schaakleven. Het jaar daarvoor had hij – samen met Van den Bosch – de Bondswedstrijden gewonnen. Dat zal jarenlang een overweging zijn om spelers toe te laten tot het kampioenschap. Men heeft dan voldaan aan het criterium uit 1909: "Het Bondsbestuur

(vlnr) Landau-Euwe-Spielmann

noodigt als deelnemers uit diegenen zijner leden, welke op grond van hun verrichtingen in het openbaar schaakleven geacht kunnen worden de sterkste spelers van den Bond te zijn."

Landau werd op grond van zijn resultaat in het NK (gedeelde tweede plaats met Weenink, achter Euwe) geselecteerd voor de Landenwedstrijd in Hamburg van het jaar daarna (1930) en speelde daar namens Nederland. Zonder archiefonderzoek weten we meteen dat Landau toen Nederlander was. Immers: op het congres van de Wereldschaakbond FIDE - die bestond pas sinds 1924 – werd vastgesteld "dat spelers wier naturalisatie was aangevraagd, reeds in het bezit van de nieuwe nationaliteit zouden worden geacht."

Dat mag dan op het congres afgesproken zijn, niet ieder team was daarvan meteen op de hoogte… De Italianen weigerden aanvankelijk tegen de Fransen te spelen, "… omdat naar zij meenden een Bulgaar voor hen meedeed. Toen hun was duidelijk gemaakt dat de bewuste persoon op het punt stond genaturaliseerd te worden, was het bezwaar opgeheven." Tja, bijeenkomsten van teamcaptains voor de aanvang en checken van de geloofsbrieven door de wedstrijdleiding was wellicht nog niet zo professioneel…

In 1936 werd Landau de eerste in het buitenland geboren Nederlands kampioen, maar hij was toen natuurlijk al lang Nederlander. Euwe deed toen – tussen de twee WK-matches met Aljechin – even niet mee.

Eene eenigszins permanente commissie

Het bestuur had het van tevoren wederom lastig: de 14 aanmeldingen moesten worden teruggebracht tot tien. Dat lukte uiteindelijk. De verslaggever van de *Nieuwe Rotterdamse Courant* had zo zijn eigen mening: "Men moet, om in deze een goed

gegrond oordeel te vellen, zeer veel op wedstrijden en in schaak vertoeven en doen dit nu alle leden van het bestuur van den Nederlandschen Schaakbond, die mede beslissen over de toelating? Zou eene eenigszins permanente commissie van personen die geacht kunnen worden zeer goed georiënteerd te zijn en die zich meer in het bijzonder met de rangschikking bezighield, hier geen goed werk kunnen verrichten? In bonden op ander gebied van sport of spel bestaan zulke commissies toch ook?" Dat klinkt verdacht als de taakomschrijving van de Plaatsingscommissie!

Lange tijd was er rust op het front. Tot 1961. Het bestuur introduceerde een nieuw reglement. Daarbij werd onderscheid gemaakt in:

- rechthebbenden (de nummers 1 t/m 6) van het vorige NK;
- geplaatsten (de nummers 1 t/m 5) van het kandidatentoernooi;
- en alle IM/GM die niet tot de bovenstaande groep behoren.

Slechts zeven van de vijftien spelers die recht hebben op deelname aan het NK, maken daar gebruik van. Van de rechthebbenden drie (Donner, Spanjaard, Van de Berg), van de geplaatsten vier (Langeweg, Van de Pol, Jonkman en Tan). Maar geen enkele van de groep van IM/GM...

Tan was Indonesiër, maar verbleef wel sinds 1956 in Nederland waar hij wis- en natuurkunde studeerde (zie voor een uitgebreid levensverhaal *Nieuwsbrief 86*). In het *Vrije Volk* lezen we in *Sportkiekjes van ZAMORA* hoe hij zich geplaatst heeft: "Maar vooral maakte hij naam door in een der twee classificatie-groepen van jonge spelers bij de bovenste drie te eindigen, waardoor hij het recht verwierf mee te doen in het kandidatentoernooi voor het kampioenschap van Nederland. Als hij daarin tenminste toegelaten wordt, want hij heeft immers de Nederlandse nationaliteit niet. Reglementair was het waarschijnlijk niet mogelijk, maar het ziet er toch wel naar uit dat hij een uitnodiging krijgt." Tan werd inderdaad toegelaten tot het kandidatentoernooi en had zich daar vervolgens als vijfde en laatste weten te plaatsen voor het NK.

Branicki

De Plaatsingscommissie stond nu voor de zware taak maar liefst vijf invallers te selecteren. Dat werden uiteindelijk: Branicki (Open kampioen 1959), Van Donk, Jongsma (Open kampioen 1960), Roessel en De Rooi. Klein probleem was dat Branicki geen Nederlander was: hij was begin 1959 geïmmigreerd vanuit Polen, waar hij als sterk speler bekend stond ("Landesmeister"). Qua sterkte dus geen probleem, maar ja, lang in Nederland?

Nee dus. Datzelfde jaar nog zou Branicki verkassen naar Curaçao, waar zijn aanwezigheid voor een ietwat groter oproer zorgde. Het zonetoernooi in Caracas was aanstaande en de Antilliaanse schaakbond N.A.S.B. had besloten – "ondanks de precaire situatie waar zijn kas over het algemeen verkeerd" – een Antilliaanse schaker af te vaardigen. Na zware druk vanuit de pers (*Amigoe di Curaçao*) besluit het bestuur een vierkamp te organiseren (mét Branicki), maar komt daar schielijk op terug. "Onder druk van verscheidene zijden" trekt deze het besluit in aangezien Branicki niet de Nederlands Antilliaanse nationaliteit heeft... dat is weer een ander argument dan (lang) in het land gevestigd zijn.

Blijkbaar heeft dit voorval Branicki zo geschokt, dat we in het *Nieuw Israëlitisch weekblad* van 11 augustus van hetzelfde jaar moeten lezen dat hij te Paramaribo is geïnstalleerd als leraar. Eind jaren zeventig was hij weer terug in Nederland en nam in 1978 nog eens deel aan de Voorwedstrijden. Daar bewees hij het schaken niet verleerd te hebben door - te midden van alle jonge honden - keurig op 50% te eindigen.

Tan

Terug naar 1961. Na vier ronden moest Spanjaard zich wegens gezondheidsredenen terugtrekken, maar dat had gelukkig geen effect op de topplaatsen. Tan wint de eerste ronde van Donner (en de laatste ronde van Branicki...) waardoor hij de tweede in het buitenland geboren Nederlandse kampioen wordt in de geschiedenis. Maar Landau was al Nederlander in 1936 en dus was Tan de eerste buitenlandse Nederlandse kampioen!

Na het toernooi barst de discussie weer los. Nu gaat het echter niet om de toelating, maar om de rechten van een buitenlandse kampioen. Voor Tan was het duidelijk dat hij niet in officiële landenwedstrijden kon spelen voor Nederland. Hij speelde op de Olympiade te Leipzig in 1960 al voor Indonesië – en haalde een gouden medaille op het vierde bord, samen met Lhamsuren Myagmarsuren (welk land? - Mongolië natuurlijk!). Daarnaast mocht hij natuurlijk niet naar een Zonetoernooi worden afgevaardigd - namens Nederland - zolang hij voor Indonesië uitkwam.

Verontrust

De rest van de jaren zestig verliep rustig – enigszins afwijkend van de samenleving als geheel! We pakken de draad weer op in 1973. De sponsor is verontrust wanneer vier prominenten om verschillende redenen afzeggen:

- Donner heeft na zijn terugkeer uit Havanna zijn deelname afgezegd met de mededeling dat hij schaakmoe is;
- Ree gaat deelnemen aan een internationaal toernooi in Las Palmas;
- Langeweg, die Russisch studeert, moet in de periode van het Friesche Vlagtoernooi (16 tot en met 28 april) een aantal tentamens afleggen;
- Timman heeft afgezegd omdat hij die maand een archeologische reis gaat maken.

Tja, wat moet je dan als bestuur? Van Scheltinga (IM) is onbesproken. Sosonko (Russisch nationaal meester) is natuurlijk sterk genoeg, maar nog geen jaar in Nederland. Hij heeft echter aangetoond zijn toekomst in Nederland te zoeken door aan allerlei wedstrijden deel te nemen – en veel te winnen! Sosonko had zich overigens keurig ingeschreven bij de Voorwedstrijden (net zoals hij zich ook zou plaatsen via de reservegroepen van het Hoogovenstoernooi) en werd dus gepromoveerd.

Maar ja, wie nog meer? De Plaatsingscommissie adviseert het bestuur IM Henneberke en Piet van der Weide. Henneberke is al tien jaar praktisch inactief, maar ja, een titel telt natuurlijk – niet in het minst voor de sponsor. Maar waarom niet de Open kampioen (Jaap Vogel)? Daar waren al verschillende precedenten voor: Branicki en Jongsma in 1961 bijvoorbeeld.

Er komt één reactie. In de rubriek *J'adoube* in *Schaakbulletin 65* wordt onder het kopje "Jammeren" aangegeven dat "men in het Nederlandse schaakleven verder komt met jammeren en het opporren van leden van de

plaatsingscommissie, dan bescheiden te wachten op de kansen die op grond van resultaten zouden moeten worden geboden."

Sosonko maakt zijn uitverkiezing geheel waar. Hij wordt gedeeld eerste (samen met Bert Enklaar en oud-kampioen Coen Zuidema) en wint later dat jaar de beslissingsdriekamp. In 1974 – een jaar later - maakt hij voor het eerst deel uit van het Nederlandse team. Met Sosonko in de gelederen wordt op de Olympiade in Nice een zeer goede vijfde plaats behaald.

Wordt vervolgd.

Donner tegen Euwe match 1975

Voorzitter MEC gezocht

Jan van Run kan het voorzitterschap niet meer combineren met zijn drukke (internationale) baan, vandaar dat we op zoek zijn naar een nieuwe voorzitter. Bent u geïnteresseerd in deze functie, neem dan contact op met een bestuurslid of stuur een e-mail naar het MEC (euwemec@xs4all.nl) voor nadere informatie.

Lodewijk Prins: tot op het bot principieel

Dirk Goes

Een tijdje geleden vertelde ik de jonge IM Robby Kevlishvili dat ik van plan was een artikel te schrijven over Lodewijk Prins. Ik vrees dat zijn reactie kenmerkend is voor zijn generatie: "Lodewijk Prins? Nooit van gehoord ...".

Tja, wie kent Lodewijk Prins nog? Zij die zich hem herinneren denken meteen aan zijn totaal uit de hand gelopen vete met Donner, maar Prins is het om andere redenen waard te worden herinnerd. Behalve een sterk schaker was hij ook schrijver van zo'n 20 schaakboeken, scheidsrechter, en een voortreffelijk organisator.

Prins werd op 27 januari 1913 geboren als Salomon Prins. Hij was van Joodse afkomst, maar daar wilde hij zelf niets van weten, en in 1931 deed hij officieel afstand van zijn Joodse achtergrond. Verder klonk de naam Salomon hem veel te Joods in de oren. Vanaf 1936 ging hij onder de zelfgekozen naam Lodewijk door het leven.

Reeds op zeer jonge leeftijd (zelf sprak hij van 44 maanden) leerde hij schaken. Aanvankelijk was hij lid van de statige herenclub VAS, maar in 1931 stapte hij over naar het niet minder deftige ASC. Op 6 november 1933 kwam toenmalig wereldkampioen Aljechin een simultaan geven bij ASC, en Prins was één van de deelnemers. Het begin van deze partij ging als volgt (Prins zwart): 1.d4 b5 2.a4 b4 3.e4 Lb7 4.Ld3 f5 5.exf5 Lxg2 6.Dh5+ g6 7.fxg6 Lg7 8.gxh7+ Kf8 9.hxg8D+ Kxg8 10.Dg4 Lxh1. Prins won de partij in 47 zetten!

Prins had eigenzinnige ideeën over de openingstheorie. Gebaande paden verliet hij zo snel hij kon, en wat hij speelde oogde vaak merkwaardig. Wat te denken van openingen als 1.e4 c5 2. Pf3 Da5 en 1.d4 Pc6 2.d5 Pe5 3.e4 Pg6? Minder extreem lijkt zijn idee 1.e4 c5 2.Pf3 d6 3.d4 cxd4 4.Pxd4 Pf6 5.f3 in het Siciliaans, en de naar hem genoemde variant in het Grünfeld-Indisch (1.d4 Pf6 2.c4 g6 3.Pc3 d5 4.Pf3 Lg7 5.Db3 dxc4 6.Dxc4 0-0 7.e4 Pa6) was eind jaren 80 zelfs een tijdje populair omdat wereldkampioen Kasparov het opnam in zijn repertoire.

Geducht en reislustig

In de jaren 30 begon Prins zich te ontpoppen als een geduchte tegenstander. Hij deed voor het eerst van zich spreken door tijdens de bondswedstrijden van 1931 de schoonheidsprijs te winnen. Hij toonde zich zeer reislustig en speelde regelmatig toernooien in Engeland. Ook gaf hij bij de schaakvereniging Ons Huis gratis schaakles aan werklozen, wat zijn sociale karakter tekende.

In 1936 deed hij voor de eerste keer mee aan het Nederlands Kampioenschap. Hij eindigde op een met Van Scheltinga gedeelde derde plaats, achter Landau en Van Doesburgh. Een jaar later maakte hij voor het eerst deel uit van het Nederlandse Olympiadeteam, dat in Stockholm een fraaie zesde plaats behaalde. Prins zou in totaal twaalf keer voor

'Oranje' uitkomen, en zijn score van 97½ uit 166 mag gezien worden.

In het dagelijks leven werkte Prins als journalist voor het *ANP*, *De Telegraaf* en de *Wereldomroep*, en voor de radio verzorgde hij programma's over schaken. Ook schreef hij meer dan 3.000 schaakcolumns in de *NRC* en *Het Parool*, waarbij zijn voorkeur voor archaïsch taalgebruik (met woorden als nademaal, bijaldien, nopens, mitsgaders en ten detrimente) opviel. In de *Groene Amsterdammer* schreef hij behalve over schaken ook over klassieke muziek.

Tijdens de schaakolympiade van 1939 in Buenos Aires vielen de Duitsers Polen binnen, wat het begin van de Tweede Wereldoorlog betekende. Een aantal schakers besloot in Argentinië te blijven, en Prins overwoog hetzelfde te doen. Hij beschouwde zichzelf dan weliswaar niet meer als Jood, maar niet kon worden uitgesloten dat de Duitsers daar anders over dachten. Hij keerde toch maar terug naar Nederland en kon zich tot eind december 1941 redelijk vrij bewegen en zelfs toernooien spelen, maar in 1942 werd de situatie toch te nijpend en moest hij onderduiken op een adres in Loenersloot.

Bij de top

Na de bevrijding kwam het schaakleven langzaam maar zeker weer op gang. Samen met Van Scheltinga en Cortlever behoorde Prins nu tot de sterkste schakers van het land, na Euwe uiteraard. In het toernooi van Maastricht 1946 viel hij met 5 uit 9 niet in de prijzen, maar hij won wel voor de eerste keer van Euwe.

In 1946 organiseerde de Groningse schaakvereniging Staunton haar 75-jarig bestaan met een sterk bezet internationaal toernooi voor 20 spelers, onder wie de Nederlanders Euwe en Prins. Euwe regelde vier Russen en de organisatoren stonden raar te kijken toen er ineens vijf het vliegtuig kwamen uitgewandeld. Nu had men een speler te veel, dus moest er iemand afvallen. Aanvankelijk probeerde men de Zwitser Christoffel te bewegen zich terug te trekken, maar toen dat niets opleverde bleven de twee Nederlanders over. Euwe moest uiteraard spelen, dus viel de keuze op Prins. Men probeerde hem te paaien met een vergoeding van f 1.000 plus verblijfkosten, maar daar ging hij niet mee akkoord. Hij spande een rechtszaak aan tegen Staunton. In hoger beroep stelde de rechtbank te Leeuwarden hem in het gelijk. Staunton werd gesommeerd hem f 2.000 te betalen en heeft nog jarenlang te lijden gehad van de financiële consequenties.

In 1948 werd Prins uitgenodigd deel te nemen aan de top-tienkamp van het Hoogovenstoernooi, dat toen nog in Beverwijk werd gespeeld. Hij vroeg een onkostenvergoeding van f 200 maar kreeg een boze brief terug met de mededeling dat hij het aan zijn land verplicht was te spelen, en hoe hij het durfde om om geld te vragen. Prins speelde gewoon mee, stortte ruimhartig een bedrag van f 100 in het toernooifonds toen daarom door de organisatie werd gebedeld, en won het evenement, zijn grootste succes tot dan.

Eerste aanvaring met de bond

In 1949 maakte Prins deel uit van het Nederlandse team, dat op tournee ging door Oost-Europa. Het werd een avontuurlijke reis door een arm Europa, waarbij auto's kapot gingen, benzine soms ontbrak en de spelers een keer in de buitenlucht overnachtten om kosten uit te sparen. In totaal werd ruim 5.000 kilometer afgelegd in twee

weken tijd. Naar aanleiding van de reis publiceerde Prins in *Het Parool* van 23 juli 1949 een artikel waarin hij de vloer aanveegde met de gebrekkige organisatie. Het zou een eerste aanvaring met de KNSB opleveren.

Prins was van mening dat de omstandigheden voor professionele schakers in de periode vlak na de oorlog sterk voor verbetering vatbaar waren. Dat was voor hem de reden om zelf maar als organisator aan de slag te gaan. In oktober 1949 richtte hij samen met Nico Cortlever en de journalist Klaas Peereboom een stichting op met de klinkende naam 'Stichting voor Internationale Schaaktraditie Amsterdam', die zich ten doel had gesteld schaakevenementen in Amsterdam te organiseren. Een jaar later diende zich een eerste klus aan. De Amsterdamse Schaakbond bestond 25 jaar en ter gelegenheid hiervan leek het de stichting een aardig idee om een groot internationaal schaaktoernooi te organiseren.

Op 21 maart 1950 werd het toernooi aangekondigd. Op dat moment zat er nog maar drie gulden in kas (een gulden gestort door elke oprichter). Het ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen doneerde een bedrag van f 5.000, terwijl de gemeente Amsterdam zich voor een bedrag van f 50.000 garant stelde. De stichting moest

Heemskerk, Najdorf , Prins en Euwe analyseren de partij Euwe-Najdorf (A' dam 1950)

zelf f 25.000 ophoesten. Dat lukte niet, maar met steun van de KNSB kwam het toch nog goed.

De uitgenodigde Russen Botwinnik, Keres en Smyslov kwamen niet, maar desalniettemin slaagde de stichting erin een sterk deelnemersveld bij elkaar te krijgen met onder andere Donner, Pilnik, Euwe, Pirc, Reshevsky, Gligoric, Rossolimo, Stahlberg, Tartakower, Kramer, Trifunovic, Najdorf, Van den Berg, O'Kelly en Van Scheltinga.

Najdorf won het toernooi met een score van 15 uit 19, Reshevsky werd tweede met 14 punten. Euwe speelde te veel remises, maar werd met 11½ punt nog wel de beste Nederlander. Over Donner schreef Prins in het toernooiboek: "Indien Donner het half zo ver brengt als hij meent dat hij nu al is, heeft hij zeer grote successen in het vooruitzicht."

Meestertitel

Aan het begin van de jaren vijftig was Prins uiterst succesvol als actief schaker. In 1950 werd hij door de FIDE tot Internationaal Meester benoemd en in 1951 won hij met 12½ uit 17 het toernooi van Madrid na een start van 10 uit 10! In datzelfde jaar werd hij met 9 uit 14 derde in het zonale toernooi van Bad Pyrmont, met onder andere winstpartijen op Gligoric, Pirc en Pomar. Daarmee plaatste hij zich voor het interzonale toernooi in het Zweedse Saltsjöbaden. In dat toernooi eindigde hij op een gedeelde laatste plaats, maar hij speelde wel verdienstelijke remises tegen Petrosjan, Geller en Averbach. Eveneens in 1951 speelde hij een match over zes partijen tegen Donner, die toen nog als aanstormend talent te boek stond. Donner won met 4½-1½.

In 1952 werd de kiem gelegd voor de latere vete tussen Prins en Donner. Tijdens de schaakolympiade in het Finse Helsinki moest het Nederlandse team aantreden tegen Rusland. Prins verklaarde tijdens de teambespreking dat hij zichzelf een goede kans gaf tegen Smyslov. Donner verklaarde dit rijkelijk optimistisch te vinden, maar Prins kreeg zijn zin en nam plaats tegenover Smyslov. De partij verliep rampzalig voor hem. Hij miste een tussenschaakje, verloor een stuk en gaf na 16 zetten op, waarop Donner zich in woord en gebaar openlijk vrolijk om hem begon te maken. Prins onderging dit als een diepe vernedering.

Operatie Schaakmat

In 1954 kwam de Stichting voor Internationale Schaaktraditie Amsterdam voor de tweede keer in actie. De schaakolympiade zou in Buenos Aires worden gespeeld, maar op 16 juli zegde Argentinië af. Twee dagen later bood de stichting, na overleg met de KNSB, aan de organisatie op zich te nemen. Om het evenement te financieren organiseerde de stichting een loterij, 'Operatie Schaakmat' geheten. Op 6 september 1954 werd begonnen met de verkoop van loten. Binnen drie dagen was er al f 131.000 bijeengebracht. Evenals vier jaar eerder stelde de gemeente Amsterdam zich voor een bedrag van f 50.000 garant voor een eventueel tekort, een belofte die de gemeente uiteindelijk f 20.000 zou kosten.

In totaal deden 26 landen mee. Het Nederlandse team bestond uit Euwe, Donner, Prins, Cortlever, Kramer en Van Scheltinga. In de voorronde eindigde Nederland achter Rusland op een tweede plaats met 13 punten uit 20 partijen. In de finalegroep kon Nederland geen rol van betekenis spelen. Rusland, de gedoodverfde favoriet, werd eerste met 34 bordpunten,

voor Argentinië (27) en Joegoslavië (26½). Na afloop van het toernooi werd Euwe geïnterviewd door een verslaggever van *Het Parool*. Euwe: "Het is precies afgelopen zoals ik had gedacht. Lodewijk Prins begon fantastisch, maar viel later erg tegen. Hij is altijd wisselvallig. Hetzelfde geldt voor Jan Hein Donner, maar die is weer constant in zijn wisselvalligheid."

In 1956 kwam de stichting ten derden male in actie toen de FIDE de organisatie van het kandidatentoernooi aan Amsterdam en Leeuwarden toewees. De bedoeling was dat zestien ronden in Amsterdam werden gespeeld en twee in Leeuwarden. De gemeente Amsterdam stelde als gebruikelijk een garantiesom van f 50.000 beschikbaar, en zelf wist de stichting een bedrag van f 80.000 bij elkaar te bedelen. In het Tijdschrift van oktober 1955 deed Lodewijk Prins een vlammende oproep aan schakend Nederland om de benodigde gelden te doneren, met als slotzin "De tijd dringt". En het lukte!

Paard en loper

Prins bleef schaken, en goed ook. In 1965 deed hij weer eens mee aan het Nederlands Kampioenschap; hij eindigde samen met Coen Zuidema bovenaan met een score van 7½ uit 11. De barrage werd door Prins met 2½-1½ gewonnen. Als reactie hierop schreef Donner in zijn rubriek in De Tijd geringschattend dat Prins nog geen paard van een loper kon onderscheiden, en dat viel bepaald niet in goede aarde bij Prins.

Over zijn vete met Donner is al veel gezegd en geschreven. Ik zal er dan ook niet te diep op ingaan. Donner was gewoon een gruwelijke pestkop die het heerlijk vond om mensen te provoceren, en als hij zag dat hij beet had, werd het alleen maar erger. Prins zag er de humor niet van in. Hij had Donner in zijn gezicht kunnen uitlachen, maar hij koos ervoor zijn ziel in lijdzaamheid te bezitten.

Prins tegen Donner (1e partij tweekamp 1951)

Van 1966 tot aan zijn pensioen in 1984 was Prins als wetenschappelijk beambte werkzaam bij de faculteit Toegepaste Wiskunde van de Technische Hogeschool Twente. In die periode werd hij lid van schaakvereniging Drienerlo, die in 1975 de KNSB-cup veroverde, met Prins aan het eerste bord.

Royement

In 1970 werd Prins niet geselecteerd voor het Nederlandse team, dat de Olympiade in het Duitse Siegen zou spelen. Men koos voor Hartoch, hoewel Prins hoger op de ranglijst stond. Bovendien werd Hans Bouwmeester van non-playing captain ineens benoemd tot playing captain, zodat er geen aanvullende speler meer nodig was en de vergoeding kon worden gedeeld door zes man in plaats van zeven. Prins was des duivels. In een interview in *Het Parool* van 7 mei 1971 beschuldigde hij de plaatsingscommissie van 'corruptie, koehandel en zelfbevoor-

deling'. Een citaat uit dat artikel: "In de keuzecommissie zitten vijf belanghebbende meesters. Die stellen zichzelf natuurlijk voor ieder belangrijk toernooi op. In twijfelgevallen gunt een commissielid zichzelf altijd wel het bekende voordeel van de twijfel." Het artikel leidde tot een breuk met het KNSB-bestuur, dat hem royeerde. Prins werd er niet warm of koud van: "Dat royement beschouw ik als een groot compliment. Het is de beloning voor consequent gedrag."

Tussen Prins en de KNSB is het nooit meer goed gekomen. Brieven die de KNSB hem stuurde werden ongeopend geretourneerd, en hij vertikte het vertegenwoordigers van het KNSB-bestuur telefonisch te woord te staan. Op 27 januari 1993 vierde Prins zijn 80e verjaardag toen ineens KNSB-vicevoorzitter Goldschmeding op de stoep stond met een bosje bloemen. Prins stond hem vriendelijk te woord, en nadat Goldschmeding was vertrokken zei hij tegen zijn echtgenote Hermance: "Gooi die bloemen maar in de vuilnisbak".

In 1982 werd Prins door het FIDE-congres benoemd tot honorair grootmeester, wat Donner inspireerde tot het schrijven van zijn hilarische artikel 'Ich muss nach Holland bellen', dat verscheen in *De Volkskrant* van 11 november 1982. Donner, bij het horen van het nieuws: "Het laatste dat ik mij herinner is dat ik langzaam van mijn stoel onder de tafel gleed." Maar hij had ook waarderende woorden: "Hij heeft het verdiend, zeker!" en "Ik had hem niet altijd zo moeten plagen." Verzoenende woorden, maar die waren aan Prins niet besteed want hij was standvastig en onwrikbaar in het onderhouden van zijn vetes.

In zijn laatste jaren schaakte Prins niet veel meer. Zijn laatste toernooi speelde hij in 1993 in het Italiaanse Cattolica, waar hij met 4½ uit 9 in de middenmoot eindigde. Hij overleed op 11 november 1999. Vier dagen later werd hij, conform zijn wens, in stilte begraven, pas daarna werd zijn overlijden bekendgemaakt. Hij was een kleurrijk mens.

Een uitgebreide versie van dit verhaal is te vinden op de site van de SGA, www.sgaschaken.nl onder de kop 'Dirks historiehoek'.

Regerend Nederlands Kampioen ziet af van deelname aan het Deloitte NK Schaken Vrouwen 2019

Ode aan Zhaoqin Peng

Bas Beekhuizen

Voor de 51-jarige schaakster uit Hoofddorp begon deelname aan het Nederlands Kampioenschap steeds meer te voelen als 'een herhaling van zetten'. De topschaakster gaf zelf aan dat 'het tijd is voor een nieuwe generatie'. Haar 22e NK zou ook niet veel meer kunnen toevoegen aan een indrukwekkende erelijst. Met veertien nationale titels is Peng op grote afstand recordhouder bij de vrouwen.

De foto van Peng en de foto in de kerk zijn in 2005 genomen tijdens het NK in de Grote of Jacobijnerkerk te Leeuwarden. Voor het prachtige orgel in de kerk werd gelijktijdig het Fries kampioenschap gespeeld. De deelnemers aan het NK speelden boven de grafkelder van onder andere de Friese Nassautak, wat Peng maar luguber vond. Toch won ze overtuigend haar zevende titel.

Ik overnachtte toen op steenworp afstand aan de Eewal in Hotel Café Het Anker en keek uit op het terras met allemaal prachtige houten schaaktafeltjes van eetcafé Spinoza. Daarboven zat theaterrestaurant Descartes en eronder jazzkelder Coltrane. Ik bevond me onverwacht in bekend gezelschap met mijn favoriete spel, uitgelezen filosofen en een virtuoze free-jazz saxofonist, zo wonderbaarlijk geschakeerd bijeen.

In 2007 werd Peng voor de negende keer Nederlands kampioene in de sfeervolle ruimte van studio 20 op het Hilversumse Mediapark, dit keer na een zinderende laatste ronde tegen Desiree Hamelink.

De reis van Euwe naar de Sovjet-Unie

Minze bij de Weg

Max Euwe was niet alleen heel ijverig, hij bewaarde ook alles. Aantekeningen, foto's, krabbels. Een van de mappen die in het Max Euwe Centrum ligt heeft betrekking op de reis die Euwe in 1934 naar de Sovjet-Unie maakte. Die map bevat onder andere handgeschreven en uitgetikte versies van artikelen die hij tijdens en kort na de reis schreef, de tekst van radiopraatjes voor de Nederlandse en Sovjetradio, losse aantekeningen, ideeën voor fotobijschriften, enzovoort, enzovoort.

Opmerkelijk aan al deze verslagen is dat er bijna geen kritische opmerking over de Sovjet-Unie te vinden is. Misschien is dat ook niet zo vreemd, want de meeste stukken werden gepubliceerd tijdens de reis. Je beledigt je gastheren nu eenmaal niet als je nog op bezoek bent. Of was Euwe niet op de hoogte van de gruwelijke eigenschappen van het Sovjetbewind die zich toen al hadden geopenbaard?

Zo geeft hij de volgende karakteristiek van Krylenko, de voorzitter van de Sovjetschaakbond. "Krylenko is minister van Justitie en tegelijkertijd voorzitter van de Russische Schaakorganisatie, welke (...) zich in handen van de Staat bevindt. Een zeer markante figuur. Een man van klein postuur, eenvoudig gekleed, met scherpe blauwe oogen, met heldere metaalharde (dit woord streepte Euwe bij nader inzien door) stem, vriendelijk lachend, maar toch vastberaden en ongewoon energiek."

Een opmerkelijk citaat. Kende Euwe de voorgeschiedenis van deze man niet, die als openbare aanklager al in de jaren twintig aan de wieg had gestaan van veel showprocessen? Op zijn beurt zou Krylenko trouwens in 1938 zelf het slachtoffer worden van de zuiveringen onder Stalin. Hij werd veroordeeld en geëxecuteerd.

Stalinistische politiek

Als voorzitter van de Sovjet schaakbond stond Krylenko aan de basis van de geweldige betekenis die het schaken in de Sovjet-Unie kreeg. Op de Engelstalige Wikipedia is te lezen: "Krylenko gebruikte zijn positie om de stalinistische politiek van totale controle en het politiseren van alle terreinen van het openbare leven in te voeren." Dat gold ook voor het schaken. In de woorden van Krylenko: “We moeten voor eens en altijd een eind maken aan de neutraliteit van het schaken. We moeten de uitspraak ‘schaken om het schaken’ net zoals ‘kunst om de kunst’ voor eens en altijd veroordelen. We moeten stoottroepen van schakers formeren en onmiddellijk beginnen met het realiseren van een vijfjarenplan voor het schaken.”

Dat de uitvoering van dit plan tot een decennialange wereldwijde overheersing door het Sovjetschaak heeft geleid is algemeen bekend. Euwe zag tijdens zijn reis het begin hiervan en gaf in een van zijn verslagen een gedetailleerd beeld. Hij kon zijn enthousiasme nauwelijks onderdrukken.

Euwe (zittend 2e van links) en Kmoch (zittend rechts) in Jalta 1934

In Het Volk, schreef hij. "De Sovjet-Unie is het eldorado voor den schaakspeler. Hier bestaat meer belangstelling voor het schaken dan in alle andere landen tezamen. (...) Een op de twee of drie menschen speelt hier schaak. Het schaakspel neemt in Rusland een zoo belangrijke plaats in de samenleving in, dat de buitenlander er zich geen voorstelling van kan maken. (...). Het schaakspel is het volksspel in Rusland. De goede schaker geniet hier minstens dezelfde populariteit als de bokser of filmster in Amerika."

Met verwondering citeert Euwe een advertentie die hij in een Russische krant zag, waarin een familie uit Samara, bestaande uit acht personen, een willekeurige familie in de Sovjet-Unie uitdaagt voor een schaakwedstrijd.

Dwingende voorschriften

Euwe probeert ook een verklaring te vinden voor het grote schaakenthousiasme. "In de eerste plaats schijnt de volksaard der Russen bijzonder goed bij het schaakspel te passen." Wat vaag, dat begreep Euwe zelf ook wel. Dus zoekt hij een tweede argument, en daar komt de aanpak van Krylenko om de hoek kijken. "Het zijn vooral de maatregelen van overheidswege geweest, welke het schaakspel die positie verschaft hebben, welke het thans inneemt. Direct heeft de regeering veel voor het schaakspel gedaan door de organisatie zelf ter hand te nemen en steeds bereid te zijn tot het brengen van financieele offers, als het schaakbelangen betrof. Indirect werd het schaakspel bevorderd (...) door de hazardspelen in het openbaar te verbieden. De regeering stelt het schaakspel op één lijn met kunst en beschouwt het als een cultuurmiddel bij uitnemendheid. In elke stad moeten zalen zijn, waar men regelmatig kan schaak spelen. Een sociëteit zonder schaakgelegenheid mag niet bestaan. In den trein kan men een schaakbord bestellen. De fabrieken hebben volgens voorschriften schaakafdeelingen, welke volgens een vast programma werken."

Een kritische noot is er overigens ook. In een

ander verslag schrijft hij: "De staat maakt dwingende voorschriften en beschikt over scherpere sancties dan particuliere lichamen, zoodat conflicten uiterst zeldzaam zijn. De beperkingen van de individuele vrijheid gaat voor onze begrippen zeer ver. Het kan hier niet voorkomen, dat een der sterkere spelers geen 'puf' heeft, om aan den een of anderen kampioenswedstrijd deel te nemen. Hij wordt eenvoudig tot deelneming gedwongen op straffe van volledige uitsluiting uit de organisatie." Waarna hij een voorbeeld geeft hoe dat in de praktijk werkt.

Het communisme overschrijdt alle grenzen

Waarom ging Euwe eigenlijk naar de Sovjet-Unie? Hij was door de schaakbond uitgenodigd en het feit dat hij intussen Aljechin had uitgedaagd voor een match om de wereldtitel maakte hem als gast extra interessant. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat hij enkele lezingen zou geven. Later werd het reisplan veranderd. Begonnen werd met een vakantiereis, daarna volgde een toernooi in Leningrad met tien Russen en Euwe en Kmoch als enige westerse spelers.

Euwe analyserend met reisgenoot Kmoch terwijl een jonge Botwinnik (staand achter Euwe met bril) toekijkt (Leningrad 1934)

De reis moest plaatsvinden in de zomermaanden, als Euwe geen schoolverplichtingen had. Gewoontegetrouw was die vrije tijd compleet volgepland. Euwe reisde eerst naar het toernooi van Zürich, waar hij in een veld van zestien deelnemers achter Aljechin met Flohr de tweede plaats deelde. Bemoedigend voor hem was dat hij

de partij tegen Aljechin won.

Van Zürich ging hij rechtstreeks door naar de Sovjet-Unie. Euwe was blij verrast dat hij vanuit Berlijn zonder overstappen naar de Sovjetgrens kon doorreizen. Vanaf Warschau had hij gezelschap van de Oostenrijker Hans Kmoch en diens vrouw.

Aan de grens werden de treinreizigers opgewacht door een poort met het fraaie opschrift 'Het communisme overschrijdt alle grenzen'. De praktijk was iets anders, het duurde ruim anderhalf uur voordat Euwe en Kmoch de grensformaliteiten achter de rug hadden.

Eenmaal op Russisch grondgebied werden ze verwelkomd door een tweekoppige Russische delegatie, bestaande uit Golubjev, de secretaris van het toernooicomité in Leningrad, en Wainstein, de redacteur van 'de Russische schaakcourant'. De laatste zou Euwe tijdens zijn reis begeleiden en als tolk dienstdoen. Bovendien zou hij vele stukken voor de kranten schrijven, want het bezoek van Euwe was groot nieuws. Het blad Krasnyj Sport gaf zelfs een speciaal Euwebulletin uit ter gelegenheid van het bezoek.

Zelf schreef Euwe daarover: "Den 3-den Augustus arriveerden we tegen 12 uur in Moskou. Op het station werden we opgewacht dor een groot gezelschap, vertegenwoordigers van verschillende organisaties, journalisten, fotografen enz., en daaronder ook een jong meisje: Rubrowa, de dameskampioene van de Sovjet-Unie. (...) Ons oponthoud in Moskou duurde ongeveer zeven uur. Voor dezen tijd was een zoodanig gevuld programma opgemaakt, dat wij ons voortdurend in tijdnood bevonden."

Vermoeid

Vervolgens ging het voor een korte rustperiode door naar Sebastopol en Jalta op de Krim, een trein- en autoreis van twee dagen. Daarna terug naar Moskou en door naar Leningrad. Echt uitrusten was er door al dat treinreizen niet bij, al helemaal niet omdat Euwe in Jalta een fikse verkoudheid opliep en ook maagproblemen kreeg.

In Jalta maakte Euwe tijdens een simultaanseance voor het eerst kennis met het schaakniveau in de Sovjet-Unie. Het zal hem niet gerustgesteld hebben voor het komende toernooi. "Jalta is een badplaats aan de Zwarte Zee van nog geen vijfduizend inwoners, misschien te vergelijken met Katwijk. De schaakclub telde daar dan ook slechts 25 leden, waarvan er 15 in de seance meededen. Ik maak mij sterk, dat ik in een seance in een even groot dorp in Nederland zonder veel moeite honderd procent zou kunnen maken (...). Niet aldus in Jalta, ik had drie uur nodig, won 11 partijen, maakte een remise en verloor er drie. (...) In een strijd van man tegen man verloor ik mijn laatste partij, nota bene nadat ik aanvankelijk een gelijke stelling in een eindspel van vier torens had."

Bij dat resultaat zal hebben meegeteld dat Euwe vermoeid was. Datzelfde geldt zeker ook voor zijn resultaat in Leningrad, hij scoorde vijftig procent. Er was nog een extra complicatie. "Zonder een uitvlucht te willen zoeken voor mogelijke tegenslagen (Euwe had op dat moment 3 uit 4) moet ik, om de waarheid niet te kort te doen, opmerken dat ik wegens een blessure aan mijn voet onder voortdurende doktersbehandeling sta. Afgezien van het ongerief en afleiding van de aandacht is het mij onmogelijk, mij volledig te concentreren doordat ik van tijd tot tijd in half-liggende houding moet spelen." Dat

laatste doet denken aan Miles, die tijdens een Interpolis-toernooi liggend zijn partijen afwerkte.

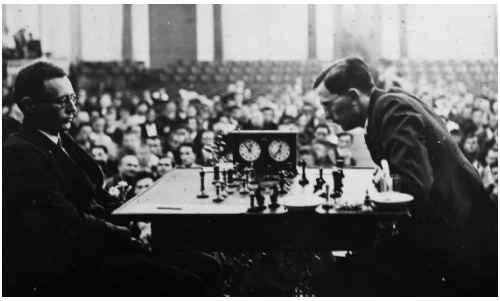

Botwinnik Euwe (Leningrad 1934)

Zeer gewaagd

Overigens was Euwe heel lovend over het niveau van de Russen. Hij noemde het toernooi, enigszins overdreven, zelfs sterker dan Zürich en beweerde dat te kunnen bewijzen. Daar gingen zijn gastheren maar niet op in.

In een artikel, of was het een radiopraatje, meldt hij: "Wat betreft de stijl van de Russische spelers kunnen we kort zijn. De Russen zijn zeer sterk in het combinatiespel, in het bijzonder als het op kleine combinaties aankomt. Door hun streven naar combinaties verwaarlozen ze wel eens het positionele gedeelte der partij. De Russen spelen in het algemeen zeer gewaagd en durven alles aan. Hun theoretische grondslag in de openingen is gemiddeld beter dan die der West-Europeesche meesters. Zij studeeren met groote kracht en leveren veel gemeenschappelijk werk, het geen de waarde der onderzoekingen aanmerkelijk doet stijgen."

Over toernooiwinnaar Botwinnik meldt hij: "Ik vond niet dat Botwinnik daar nou met kop en schouders bovenuit stak, al die Russen waren practisch even sterk." Dat bleek bij nader inzien toch anders te liggen. Zoals hij schreef in zijn artikel Hoe spelen de Russen?: "De speelsterkte is een zeer wisselende grootheid en van allerlei factoren afhankelijk." Dat laatste bleek wel uit zijn eigen schaak in 1935, een jaar later.

Anish Giri schaker van het jaar 2018!

Op de Euweborrel in het Max Euwe Centrum (MEC) is **Anish Giri** voor de zesde keer uitgeroepen tot *schaker van het jaar*. De beste schaker van Nederland won het Tata Steel Chess tournament 2018 gedeeld met wereldkampioen Carlsen. Daarnaast won hij het supersterke Shenzhen-toernooi in China en keerde hij terug in de top-10 van de wereld. Giri was verhinderd om de prijs in ontvangst te nemen, maar sprak de aanwezigen via een video-boodschap toe.

De jury, bestaande uit Gert Ligterink (*De Volkskrant)*, Hans Ree (*NRC*) en Dharma Tjiam (directeur schaakbond) riep **Casper Schoppen** uit tot *talent van het jaar*. De 17-jarige Utrechter was in 2018 de grote verrassing bij het Open Nederlands Kampioenschap in Dieren. Door een nederlaag in de laatste ronde tegen grootmeester l'Ami ontglipte hem de toernooioverwinning. Wel haalde hij in Dieren een grootmeesterresultaat, hetgeen hem in december te Groningen nogmaals lukte. Ook was Schoppen een steunpilaar van het Leidse LSG, dat vorig jaar clubkampioen van Nederland werd.

Boekrecensies

Florian Jacobs

Genna Sosonko: Evil-Doer. Half a Century with Viktor Korchnoi, Elk and Ruby, 2018, 318 blz. € 29,95.
Wederom een heerlijk boek van de grote schaakschrijver Sosonko. Behoedzaam en kritisch, gedetailleerd en vertellend verhaalt hij van het leven van Viktor de Verschrikkelijke. Een boek zonder schaakvarianten, en daarmee dus ook zeer geschikt voor de niet-schaker, want Korchnoi's leven is meer dan een schakersleven: met Sosonko steek je ook wat op van het leven in de Sovjet-Unie, van het lot van de dissident en van de liefde voor de levensbepalende passie. Een boek om te verslinden. Deze recensent verlangt naar het gebundelde verzameld werk van Sosonko.

Jan Timman: The Longest Game, New In Chess, 2019, 368 blz. € 29,95.
Soms verschijnt er een boek waarvan je denkt: hè, waarom was dat boek er nog niet? De geschiedenis van de matches tussen de twee K's, Kasparov en Karpov, is zo'n onderwerp. De eminente Jan Timman blijkt, weinig verrassend, de juiste schrijver om hun rivaliteit te boek te stellen. Timmans analyses zijn goed te volgen voor alle schaakniveaus, en hij schrijft oplettend en met vaste hand. Wat haalden de twee toch het beste in elkaar naar boven! Ik kon het boek niet wegleggen, en verwacht van menige schaakliefhebber hetzelfde.

Thomas Willemze: The Chess Toolbox, New In Chess, 2018, 400 blz. € 24,95.
Op het eerste gezicht is *The Chess Toolbox* een allegaartje van tactische elementen, maar gun het vooral een betere blik. Dit is een waardevol schaaktrainingsboek. De ervaren trainer Thomas Willemze presenteert een arsenaal van technieken om de stukken te coördineren. Hij doet dat aan de hand van honderden goed gekozen opgaven, en daarmee is dit boek een ideaal studieboek, zowel voor de ambitieuze clubschaker als voor de schaaktrainer. Sla het open en laat je meeslepen, of ga er van begin tot eind doorheen. Leerplezier gegarandeerd.

Sarhan Guliev & Logman Guliev: Test Your Chess Skills, New In Chess, 2018, 208 blz. € 19,95.
Kent u het beroemde boek van Hort en Jansa? Zo nee, zoek het op. Zo ja, tadam, de heren Guliev – ik vermoed dat het broers zijn, sowieso zijn het doorgewinterde trainers – hebben een moderne versie samengesteld. Dit is een puzzelboek dat de toernooisituatie tracht na te bootsen en dat van de lezer zo een betere schaker tracht te maken. De selectie komt op mij wat willekeurig over, maar de gedreven student steekt er heus wel wat van op. Voor toernooischakers.

Arthur van de Oudeweetering: Chess Pattern Recognition for Beginners, New In Chess, 2018, 240 blz. € 24,95.
Deel drie van de herkenningsreeks van schaaktrainer Arthur van de Oudeweetering is ook een fijn boek. Dit exemplaar bevat de simpelste patronen uit de reeks, zoals bijvoorbeeld een goed paard op d5 tegen een werkloze loper in sommige Sicilianen. Vlot

geschreven, prettig om te lezen. Voor gevorderde beginners die op zoek zijn naar een betere positionele basis.

Milos Pavlovic: The Modernized Najdorf, Thinkers Publishing, 2018, 308 blz. € 28,95.
Milos Pavlovic kennen we als theoreticus, die al jaren over het Siciliaans publiceert. Zijn nieuwste publicatie is een kolos van een boek, waarin hij de variantenboom niet schuwt. Alleen al de variaties in de Poisoned Pawn-variant rijzen de pan uit. Een zeer uitvoerig repertoireboek voor de geoefende Najdorf-speler die zijn huisvarianten met een theoreticus wil vergelijken. Voor theoriefanaten en zeer doorgewinterde schakers.

Christof Sielecki: Keep It Simple 1.e4, New In Chess, 2018, 368 blz. € 29,95.
Een sympathiek repertoireboek. De hele 1.e4 in een (lijvig) werk, met repertoirekeuzes die goed op elkaar aansluiten. Open spel, snelle stukkenontwikkeling, daar gaat het Sielecki om. Een ideaal boek voor de gevorderde beginner die zijn stukken in het spel wil brengen en dan een potje wil schaken. Niets dat de geoefende zwartspeler de stuipen op het lijf zal jagen, wel een repertoire dat best een leven lang mee kan. Een plezierig boek.

Adrien Demuth: The Modernized Réti, Thinkers Publishing, 2018, 448 blz. € 30,95.
Een paar jaar geleden bracht grootmeester Demuth zijn eerste repertoireboek rond 1.Pf3 (de Réti) uit, en nu al acht hij het tijd voor een uitgebreide versie. En nog steeds staat niet alles erin! Daar is ons spel dan ook te rijk voor, dus dat valt geen schrijver aan te rekenen. Wel is dit een zeer indrukwekkend repertoireboek. De uitleg is goed en begrijpelijk, de auteur wisselt hoofdvarianten af met verrassingen en bestrijkt met name de kritieke varianten zorgvuldig. Het is even studeren, maar dan heb je ook echt wat. Voor de toernooischaker.

Ivan Salgado Lopez: Gambit Killer, Thinkers Publishing, 2018, 208 blz. € 26,50.
Van tijd tot tijd verschijnt er een boek dat een einde wil maken aan een openingsvariant. Die boeken zijn gemakkelijk te herkennen aan de moordzuchtige titels: altijd sterft er wel iets. Nu maakt grootmeester Salgado Lopez korte metten met enkele gambieten na 1.d4. Dat doet hij uitgebreid en nauwgezet, waarbij zijn schrijfstijl vrolijk stemmend is. En de varianten zijn bij vlagen weergaloos, dus wie 1.d4 in zijn repertoire heeft, zou ik dit boek van harte aanbevelen. Overigens overleven sommige gambieten wel de moordaanslag, dus ook strijdlustige zwartspelers kunnen hun hart ophalen. Een knap boek!

Paul van der Sterren: Koningen van het schaakbord, Thinkers Publishing, 2018, 272 blz. € 24,95.
Een van de schaakboeken die ik niet-schakers graag mag aanraden, is Harold Schonbergs *Grandmasters of Chess*. Geschreven in de hoogtijdagen van Bobby Fischer is het een aan het grote publiek gerichte ode aan de talentvolste individuen die ons spel zoal koestert. Met *Koningen van het schaakbord* heeft nu ook het Nederlands taalgebied een voortreffelijke inleiding in de genieën van de schaakgeschiedenis. Van Philidor tot Carlsen, alle neusjes van de zalm komen voorbij, gepresenteerd aan de hand van modelpartijen en prettig vertelde anekdotes. Wat is Paul van der Sterren toch een aangename schrijver. Voor de liefhebber.

Joel Benjamin: Better Thinking, Better Chess, New In Chess, 2018, 224 blz. € 27,95.
De computer vertelt ons zonder al te veel

morren wat de beste zet in de stelling is, maar hoe komen we zelf tot de juiste beslissing? Dat is de vraag die grootmeester, en schaaktrainer, Benjamin in dit boek bezighoudt. Aan de hand van talloze voorbeelden uit eigen partijen en die van zijn pupillen gaat Benjamin allerlei thema's langs, zoals het maken van een keuze tussen twee appetijtelijke voortzettingen en verantwoord tijdverbruik. Een boek dat de toernooischaker aan het denken zet en hem ongetwijfeld iets meer leert over het eigen schaak.

Matthew Sadler & Natasha Regan, Game Changer, New In Chess, 2019, 416 blz. € 22,50.

AlphaZero bracht de schaakwereld in rep en roer. Opeens was daar een intelligent systeem dat zichzelf schaken had geleerd en door miljoenen partijen tegen zichzelf te spelen zich het spel dermate eigen had gemaakt dat het de sterkste schaakcomputer ter wereld kon verslaan. Een revolutie in intelligentiecreatie waarvan de consequenties veel verder zullen reiken dan het schaakspel alleen. In dit boek benaderen Sadler en Regan het fenomeen AlphaZero van alle kanten. Een boek voor drie soorten lezers: schakers steken veel op van de briljante en gewaagde strategieën van AlphaZero, algemeen geïnteresseerden zullen vooral de interviews en de totstandkoming van AlphaZero's (gedachte-)processen willen weten, en computerdeskundigen kunnen hun hart ophalen bij de meer technische kant van het verhaal. Een onmisbaar boek dat misschien wat rommelig oogt, maar waarvan de fascinerende inhoud alles goedmaakt. Schakers, neem er kennis van!

Financieel jaarverslag 2018

Albert Riemens, penningmeester MEC

Het MEC heeft in 2018 een verlies geleden van € 6.360. Dit verlies is duidelijk hoger uitgevallen dan in 2017 (€ 1.528). Sinds 2016 krijgt het MEC geen subsidie meer van de gemeente Amsterdam (ad € 29.270 per jaar). Dit heeft nog steeds een weerslag op de financiële gezondheid van het MEC. Het verlies komt door een aantal factoren: De opbrengsten van de Vrienden van Euwe, donateurs en de boekenverkoop zijn gedaald. Daarnaast had het MEC in 2017 een meevaller in de vorm van teruggave van servicekosten (€ 2.100). Aan de opbrengstenkant was de sponsoring van het Holland Casino (€ 5.000) zeer welkom. Het MEC heeft hierdoor diverse activiteiten kunnen organiseren. HouseCheck is sponsor voor een bedrag van € 8.400 in 2018 en blijft aan in 2019. Wij danken Housecheck en Holland Casino bijzonder voor hun aanzienlijke sponsorbijdragen!

De inkomsten via donaties blijven op een hoog niveau, hoewel ze € 1.164 lager zijn ten opzichte van 2017. De donateurs leven met ons mee, vooral in december kregen we een reeks van mooie schenkingen. We zijn zeer dankbaar voor de continue stroom van donaties door de jaren heen. De donaties zijn in omvang de belangrijkste inkomstenbron voor het MEC! De bijdrage van de KNSB is ruim € 10.000 en blijft ook een belangrijke pijler in de begroting. Met een jaarlijkse bijdrage van 60 eurocent draagt ieder KNSB-lid een steentje bij aan het MEC, waarvoor onze grote dank!

Het bedrag dat de actie Vrienden van Euwe opbrengt is voor het eerst gedaald, van € 11.670 in 2017 naar € 9.700 in 2018. De Vriendenactie is in 2014 gestart, 2018 was het eerste jaar waarin de overeenkomsten met de eerste Vrienden afliepen. We zien dat een deel van de Vrienden van wie het contract afliep, een nieuwe overeenkomst heeft afgesloten, soms voor een ander bedrag dan voorheen. De Vriendenactie blijft een cruciaal onderdeel van het verdienmodel van het MEC, ook recent hebben we nog nieuwe Vrienden mogen verwelkomen. Al vanaf € 100 per jaar kunt u Vriend worden en fiscaal vriendelijk (tot meer dan 60%) deze bijdrage aftrekken van de belasting. Neem gerust met Eddy Sibbing van het MEC contact op voor een verdere toelichting.

Ook in 2018 hebben we de nodige schenkingen ontvangen. Voornamelijk boeken, maar ook spellen, schilderijen met een schaakthema en een prachtige schaaktafel die nu midden in het MEC staat. Bijzonder dank voor deze schenkingen!

Aan activiteiten is € 9.911 besteed. Het management van het MEC besteedt een aanzienlijk deel van zijn tijd aan voorbereiding en invulling van de activiteiten, al met al een belangrijk deel van de uitstraling van het MEC. Dankzij de sponsoring van Holland Casino zijn er diverse extra activiteiten georganiseerd, waaronder trainingen en een spellenmiddag.

De Pleinvereniging heeft wederom € 2.500

aan het Pleinfestival bijgedragen. Als vaste sponsor van het Pleinfestival gaat onze bijzondere dank uit naar de Pleinvereniging! We zijn nog steeds op zoek naar extra sponsoring voor deze activiteit, die als doel heeft om het publiek in contact te brengen met de schaaksport.

Naast de donateurs, Vrienden van Euwe en de KNSB genereren we ook via de Vriendenloterij, Sponsorkliks en bijdragen van bezoekers de nodige financiën. Last but not least nemen we ons petje af voor de vrijwilligers die zich onbezoldigd inzetten voor het MEC. Zij maken de activiteiten van het MEC mogelijk!

De financiering van het MEC is voor 2019 gedekt door vrij beschikbare liquide middelen van circa € 41.000. Na het vervallen van de subsidie is er nog steeds een gat in de begroting van circa € 6.000, ook in 2019. Het bestuur blijft werken aan de uitbouw van de verdienmodellen, alsmede het verwerven van sponsoring en binnenhalen van bestuurders die op dat vlak de nodige ervaring hebben. Wij waarderen ook uw onverdroten steun aan het MEC! Graag tot ziens op het MEC of op een ander podium in de schaakwereld.

Staat van baten en lasten over 2018 (in euro's)

	Begroting 2018	Exploitatie 2018	Exploitatie 2017
Baten			
Donateursbijdragen en giften	23.250	22.686	23.246
Giftenbox	1.200	1.026	1.094
Vrienden van Euwe	11.500	9.700	11.670
KNSB (Euwe-heffing)	10.500	10.054	10.525
Sponsorbijdragen	12.800	13.400	7.800
Legaten en schenkingen	5.000	8.680	11.521
Overige baten	3.050	1.816	4.083
Som der baten	67.300	67.362	69.939
Lasten			
Personeelskosten	20.500	21.305	19.025
Huur gebouw	28.064	27.816	27.472
Service- en huisvestingskosten	14.800	15.954	14.520
Overige lasten	10.000	8.647	10.450
Som der lasten	73.364	73.722	71.467
Saldo	(6.064)	(6.360)	(1.528)

Zie op www.maxeuwe.nl, kopje 'Steun ons', hoe u het MEC kunt steunen.

MEC-nieuws

Zoals u in het artikel van penningmeester Albert Riemens heeft kunnen lezen, hebben we 2018 afgesloten met een verlies van € 6.360. De bijdragen van onze donateurs waren wederom geweldig, maar het aantal Vrienden van Euwe is iets teruggelopen. Bij deze Nieuwsbrief hebben wij een acceptgiro toegevoegd, ter betaling van de donatie voor 2019.

De steun van onze sponsoren, donateurs, Vrienden van Euwe, alsmede enkele fraaie schenkingen zorgen ervoor dat we hopen 2019 met een beperkt verlies af te sluiten. Natuurlijk hopen wij dat u ons blijft steunen! Alle donateurs en Vrienden van Euwe: bedankt voor jullie ondersteuning!

Sponsoren

Naast de donateurs en Vrienden van Euwe worden de activiteiten van het MEC mogelijk gemaakt door de Koninklijke Nederlandse Schaakbond, de Ondernemersvereniging Max Euweplein, schenkingen en giften. Ook krijgt het MEC (im)materiële steun van: HouseCheck, New in Chess, Thinkers Publishing, Stam teksten, De Beste Zet, Holland Casino, DGT en Schaak- en Gowinkel Het Paard.

Nieuw schaakspel op Max Euweplein

Op 28 april zond *AT5* een kort item uit over het grote schaakspel op het Max Euweplein, waarvan enkele stukken kapot waren. Het had direct resultaat, want binnen een dag had de gemeente de kapotte stukken al vervangen, al waren die iets anders van kleur. Ook besteedde *Het Parool* er een artikel aan, en binnen enkele dagen waren er meerdere sponsoren om een nieuw spel te financieren!

Het nieuwe spel is gesponsord door *Volder Managementondersteuning* uit Halfweg, terwijl *Schaak- en Gowinkel Het Paard* uit Amsterdam een forse korting gaf. Tijdens de Euweborrel op 7 juni werden de nieuwe stukken op het grote schaakspel geplaatst.

Schenkingen

We danken Teun Koorevaar, Hans Böhm, Peter Hoomans, Peter Torbijn, Joost de Heer en Geert Jan Oldser voor hun schenking van schaakboeken. Van Genna Sosonko ontvingen we het door hem geschreven boek *Evil-Doer, Half a century with Viktor Korchnoi* en van Sake-Jan de Boer ontvingen we zijn boek *Schaakvaderverhalen*.

Daarnaast schonken John Spierings, Frans Greidanus en de familie Bodlaender diverse fraaie schaakspellen, die deels direct zijn opgenomen in de lopende tentoonstelling van schaakspellen. Van Maarten Langen ontvingen we zijn fraaie schaakbord *New-History*. Twee grote schaakspellen van Joke Kruijver staan te pronken in onze entree en de bibliotheek. Van Joke kregen we ook het archief van het meisjestoernooi van Hoogovens, dat jarenlang door haar man Jaap werd georganiseerd. Binnenkort zal aan de hand van dit materiaal een artikel in *Schaakmagazine* verschijnen. Van Lydia Vollemans ontvingen we enkele mappen over Jan Esser, waar we in de toekomst ongetwijfeld op terug zullen komen. Van Joost Desquesnoy ontvingen we een briefwisseling met Euwe, die we in onze digitale Nieuwsbrief van maart hebben gepubliceerd.

Een andere bijzondere schenking was het spel waarmee Anish Giri en Magnus Carlsen op 21 maart in Oslo speelden. De topgrootmeesters speelden in het kader van VN-campagne tegen racisme een partij tegen elkaar, waarin zwart begon. Carlsen: "We broke a rule in chess today." Giri: "To change minds tomorrow."

Initiator Rod Henriques, creatief directeur van BBDO uit Düsseldorf, zocht een museum waar het spel geëxposeerd kon worden. Zodoende kwam hij ons uit en Rod bracht het spel hoogstpersoonlijk naar Amsterdam. Het spel is in ons museum te zien.

Ten slotte hebben twee bevriende scholen uit de directe omgeving van het het MEC computers geschonken.

Alle schenkers hartelijk dank!

Bestuur

Peter Wakkie is nieuw als bestuurslid en hij stelt zich even voor:

Mijn naam is Peter Wakkie, 70 jaar, een enthousiast maar geen begenadigd schaker. Ik ben sinds 1972 advocaat en oefen nog steeds de praktijk uit (Ondernemingsrecht, civiele procedures). Van 2003 tot 2010 ben ik bestuurder bij Ahold geweest om juridische zaken te regelen rond de boekhoudaffaire. Ook heb ik commissariaten gehad bij onder andere Wolters Kluwer, TomTom en ABNAmro. Ik ben gehuwd, heb drie kinderen en drie kleinkinderen.

Peter Wakkie, ons nieuwe bestuurslid

Monique Stam is na twaalf jaar gestopt als bestuurslid. In 2007 trad zij als vertegenwoordiger van de KNSB toe tot ons bestuur. Inmiddels is ze al een aantal jaren uit het

KNSB-bestuur en heeft Frank Lommers haar rol overgenomen. Monique, bedankt!

Vrijwilligers

In de afgelopen periode zijn Rob Baas, Lorena Zevedei en Willem Colenbrander gestopt als vrijwilliger. Lorena is vanaf 2010 een lange periode conservator geweest en heeft diverse exposities ingericht. Ze kon echter steeds minder tijd aan het MEC besteden vanwege baan, kind en verhuizing naar Haarlem. Willem gaat na zeven jaar trouwe dienst nu meer tijd besteden aan het geven van Nederlandse les aan vluchtelingen.

Bedankt voor jullie jarenlange inzet!

Gijs Vermeij is onze nieuwe vrijwilliger en hij stelt zich even kort aan u voor:

De eerste keer dat ik met schaken in contact kwam was de Teleac-cursus in 1969. Ik was toen tien jaar en samen met mijn broer keken we naar het demonstratiebord en luisterden we naar de analyses. Ik was meteen betoverd. Ik dacht: 'hier wil ik meer van weten!'.

'Mijn broer en ik gingen zeer fanatiek schaken alsof ons leven ervan afhing. Al snel ging ik naar de jeugdkampioenschappen van Amsterdam, in de Lange Pier, bij meneer Klaassen. Het schaken heeft mij veel gebracht: ik leerde goed concentreren, goed lezen en werd creatiever. Al met al zeer positieve ervaringen.

Ruim een jaar geleden wilde ik vrijwilligerswerk gaan doen in een museum. Zodoende kwam ik bij het MEC terecht. Ik werk nu twee middagen per week in het MEC, met leuke collega's die ook veel liefde hebben voor de schaaksport.

Gijs Vermeij, onze nieuwe vrijwilliger

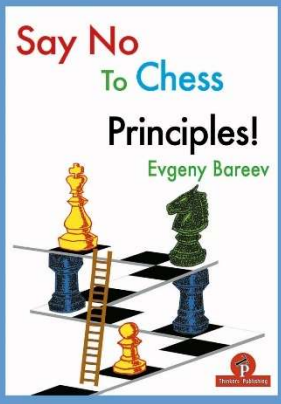

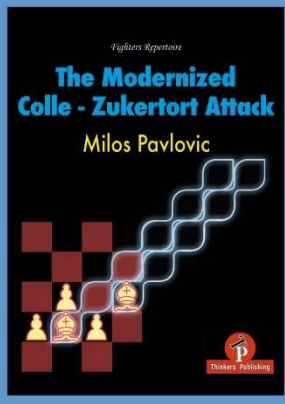

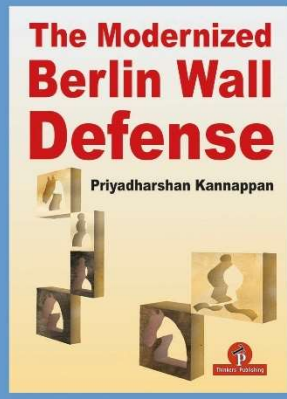

ALWAYS ONE MOVE AHEAD

ALL BOOKS AVAILABLE NOW!

APPROVED BY THE GRANDMASTER

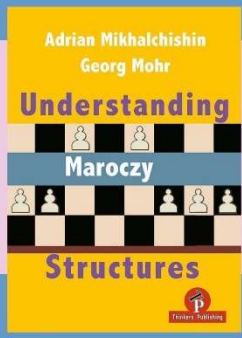

SUMMER
2019

WWW.THINKERSPUBLISHING.COM

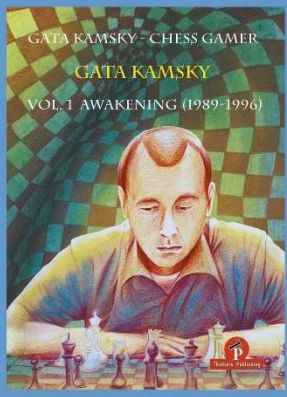

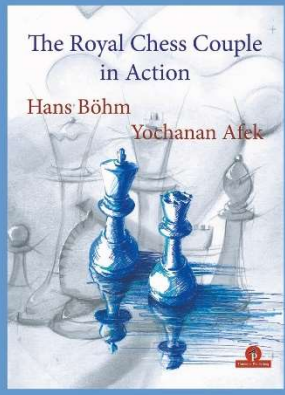

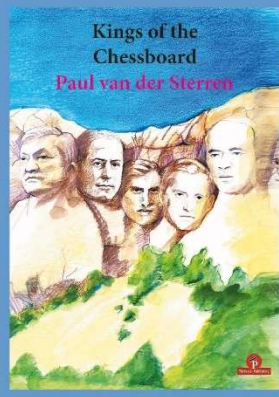

MEC-KALENDER

De komende maanden staan de volgende activiteiten op het programma:

Zaterdag 22 juni	**26e Pleinfestival** van 12.00-17.00 uur
Zaterdag 21 september	**Masterclass** (voor meisjes) door grootmeester **Peng**
Woensdag 16 oktober	**Training** door grootmeester **Loek van Wely**
Zaterdag 16 november	De halfjaarlijkse **boekenbeurs** van 11.00-14.00 uur
Woensdag 20 november	**Training** door grootmeester **Jan Timman**
Vrijdag 29 november	**Boekpresentatie** van **Thinkers Publishing**
Zaterdag 30 november	**Workshop** door **Eddy Sibbing**
Zaterdag 7 december	**CinéMax** filmmiddag van 14.00-16.00 uur
Zaterdag 11 januari	**Tata-instuif** van 14.30-18.30 uur

Daarnaast zijn we elke eerste zaterdag van de maand van 12.00-16.00 uur geopend.

Kijk op www.maxeuwe.nl voor meer informatie over deze activiteiten.

Rekeningnummer NL91 INGB 0005 4016 70 t.n.v.
Stichting Max Euwe Centrum te Amsterdam